Kerkelä Julia

22.10.2024

Eduskunnalle tiedottaminen / Neuvostoraportti / Ulkoasiainneuvosto Luxemburgissa 14.10.2024

Kokous

Ulkoasiainneuvoston kokous 14.10.2024

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan -keskustelussa Ukrainan UMI Sybiha korosti rintaman vaikeaa tilannetta. Presidentti Zelenskyi esitteli voitonsuunnitelmansa viime viikon Eurooppa-neuvostossa.

EU:n sisäisessä keskustelussa korostettiin tarvetta edetä päätöksissä Ukrainan EPF-tukea koskien. Uusi Venäjää koskeva hybridipakoteregiimi on saatu voimaan. Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostui sotilaallisen ja energiatuen kiireellisyys sekä lisäpakotteet ja pakotekierron ehkäisy. Jäsenmaat antoivat laajan tukensa Zelenskyin rauhanformulalle ja Ukrainan omalle osallistumiselle siihen liittyvistä asioista keskusteltaessa.

Lähi-idän osalta keskusteltiin erityisesti Libanonin ja Unifil-operaation tilanteista. Esillä myös Gazan ja Länsirannan tilanteet, ja humanitaarisen avun pääsy Gazaan. Neuvosto hyväksyi pakotteet Irania vastaan ballististen ohjusten toimituksista Venäjälle.

Epävirallisella lounaalla Britannian UMI Lammyn kanssa jäsenmaat ilmaisivat tahtonsa vahvistaa EU:n ja Britannian välistä turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä ja ylläpitää säännöllisiä kontakteja Britannian kanssa. Ajankohtaisissa aiheissa Armenia-Azerbaidžan, Georgia, Moldova, Afrikan sarvi sekä Venezuela.

Ulkoasiainneuvoston aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä Lähi-idän tilanne.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan

Ukrainan UMI Sybiha aloitti keskustelun käymällä läpi rintaman vaikeaa tilannetta. Ukraina tarvitsee lisää sotilaallista tukea vastatakseen Venäjän hyökkäyksiin, sekä toivoo länsiaseistuksen käyttörajoitteiden poistamista. Presidentti Zelenskyi on esitellyt voitonsuunnitelmansa Eurooppa-neuvoston kokouksessa viime viikolla. Voitonsuunnitelma tarjoaa Ukrainan näkemyksen siitä, miten oikeudenmukainen ja kestävä rauha voidaan saavuttaa viimeistään ensi vuoden kuluessa. Ukraina toivoo kaikilta EU-jäsenmailta tukea Ukrainan Nato-jäsenyyteen. Sybiha painotti, ettei Zelenskyin rauhanformulalle ole olemassa vaihtoehtoista suunnitelmaa, ja kaikesta Ukrainaa koskevasta tulee sopia Ukrainan kanssa.

Neuvoston sisäisessä keskustelussa korkea edustaja Borrell painotti, että EU:n tulee pystyä vastaamaan turvallisuussitoumuksissa antamiinsa lupauksiin Ukrainalle. Päätökset liittyen Ukrainan EPF-tukeen, EUMAM Ukrainaan sekä G7-lainaan liittyen on saatava voimaan pikaisesti. Jäsenmailta toivottiin kontribuutiota Ukrainan energiatukirahastoon. Neuvosto hyväksyi pakotteet Irania vastaan ballististen ohjusten toimituksista Venäjälle, sekä noteerasi, että uusi Venäjää koskeva hybridipakoteregiimi on saatu voimaan. YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon seurannasta KE Borrell nosti esiin

narratiivien taistelun, ja tarpeen EU:n yhtenäisille viesteille ennen BRICS-huippukokousta.

Komissio kävi läpi työlinjoja Ukrainan tukemiseksi. Huomio erityisesti Ukrainan energiainfrastruktuurin tukemisessa sekä humanitaarisessa avussa. Komissio julkaisee arvion Ukrainan etenemisestä EU-jäsenyyspolulla kuun lopussa.

EU:n pakotelähettiläs O'Sullivan puhui pakotteiden toimeenpanosta ja kierron ehkäisemistä. Seuraavaan pakotepakettiin tulee lisätä listauksia Venäjän varjolaivastoa kohtaan. 15. pakotepaketti tulisi saada hyväksyttyä ennen sodan kolmatta vuosipäivää.

Jäsenmaiden keskustelussa esiin nousivat tarpeet lisätä sotilaallista, taloudellista ja diplomaattista tukea Ukrainalle. Lisäksi jäsenmaat keskustelivat Ukrainan varautumisesta tulevaan talveen, ja totesivat lisätarpeet Ukrainan energiasektorin tukemiseksi. Jäsenmaat painottivat, että päätökset Ukrainan EPF-tuen sekä EUMAM Ukrainan osalta on saatava pian.

Suomi painotti puheenvuorossaan riittävää ja koordinoitua sotilaallista tukea Ukrainalle. EU:n kokonaistuesta Ukrainan puolustuksen tukemiseksi tulee saada systemaattisempi yleiskuva. Suomi muistutti olevansa BKT:hen suhteutettuna kolmen eniten Ukrainalle tukea antavan EU-maan joukossa. Erityisesti Ukrainan energiasektori tarvitsee tukea tulevan talven alla. Pakotteiden osalta Suomi painotti tehokkuutta ja pakotteiden kiertämisen estämistä, sekä totesi, että 15. pakotepaketin osalta on edettävä viipymättä.

Lähi-idän tilanne

KE Borrell painotti diplomaattisten ratkaisujen kiireellisyyttä alueellisen eskalaation estämiseksi. Tuleva EU:n ja Persianlahden yhteistyöneuvoston maiden kanssa järjestettävä huippukokous tarjoaa tilaisuuden keskustella tilanteesta arabimaiden kanssa.

Komissio totesi, että Gazaan vietävän humanitaarisen avun määrä on pienimmillään sitten sodan alun, ja hyökkäykset humanitaarisia aputoimituksia vastaan ovat lisääntyneet. Palestiinalaishallinnolle on toimitettu hätäapua, ja seuraavaa maksuerää valmistellaan. Libanoniin toimitetaan humanitaarista apua, ja alueella on käynnistetty EU:n siviilisuojelun ohjelma.

Keskustelussa keskeisimmiksi teemoiksi nousivat Israelin hyökkäys Unifilin tukikohtaan ja Libanonin tilanne. Lisäksi jäsenmaat keskustelivat Gazan ja Länsirannan tilanteista, ml. humanitaarisen avun pääsy Gazaan. Jäsenmaat pitivät Iranin vastaisia pakotteita tervetulleina. Lisäpakotteita ollaan valmistelemassa. Jäsenmaat olivat valmiita keskustelemaan lisäpakotteista väkivaltaisia siirtokuntalaisia vastaan.

Suomi toi puheenvuorossaan esille Lähi-idän heikentyneen tilanteen ja peräänkuulutti kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamista.

Lounaskeskustelu Britannian UMI Lammyn kanssa

KE Borrell totesi, että Britannian UMI Lammyn läsnäolo kokouksessa on tärkeä hetki EU-UK-suhteelle. Keskustelun fokuksena ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö, tuki Ukrainalle, Lähi-idän tilanne sekä USA:n vaalit. Yhteistyötä Britannian kanssa halutaan jatkaa monella saralla, kuten G7:n, pakotteiden sekä humanitaarisen avun parissa.

Britannian UMI Lammy totesi, että Britannian hallituksen ulkopolitiikkaa määrittää progressiivinen realismi, eli oman vaikutusvaltansa rajojen tunnustaminen. Maanosana Britannialla ja EU:lla on yhteiset strategiset intressit. Lammy painotti, että Britannia jatkaa tukea Ukrainalle sekä asettaa aktiivisesti pakotteita Venäjää kohtaan ja pyrkii vaikuttamaan globaalisti Ukrainan etujen mukaisesti. Lähi-idän osalta keskeistä on välittömän tulitauon aikaansaaminen, ja UNIFILin rauhanturvaajien turvaaminen. Diplomaattisten keinojen tulee tähdätä kahden valtion malliin ja kestävän rauhan aikaansaantiin. Lammy painotti Britannian ja EU:n liittolaisuutta, sekä toivotti tervetulleeksi strukturoitujen dialogien

järjestämisen ulkosuhteisiin liittyvissä aiheissa. Britannia on valmis osallistumaan EU:n YTPP-operaatioihin, ja painotti turvallisuussopimusta valmisteltaessa huomioimaan myös ilmaston, taloudellisen resilienssin sekä terveysasiat.

Jäsenmaat ilmaisivat selkeän tahtonsa vahvistaa EU:n ja Britannian välistä turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä ja ylläpitää säännöllisiä kontakteja Britannian kanssa.

Suomi tuki puheenvuorossaan säännöllisiä kahdenvälisiä tapaamisia Britannian kanssa EU-tasolla. Britannian sotilaallinen tuki Ukrainalle on tärkeää. Puolustusteollisuuden suhteen Suomi näkee Britannian läheisenä kumppanina.

Ajankohtaiset aiheet

Armenia-Azerbaidžanin osalta keskusteltiin rauhansopimuksen tilanteesta. Georgian suhteen jäsenmaat vaativat EU:lta voimakasta viestintää Georgiaan ennen ja jälkeen vaalien. Moldovan vaaleja seurataan tarkasti, ja neuvosto hyväksyi Moldova-pakotelistaukset, joilla maan demokratiaa tuetaan. Afrikan sarven osalta käytiin läpi Sudanin humanitaarinen tilanne, ja painotettiin tarvetta lisäpakotteille, sekä asevientikiellon laajentamista. Jäsenmaat painottivat EU-tuen merkitystä Somalialle. Venezuelan osalta keskusteltiin maan demokratiakehityksestä, sekä sen vaikutuksista myös ympäröiviin alueisiin.

Muut esille tulevat asiat

Neuvosto keskusteli COP29 ilmastokokouksesta Bakussa. Kokouksen todettiin olevan testi multilateraalisuudelle: ilmastotavoitteet on pidettävä voimassa, mihin tarvitaan EU:n johtajuutta.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Valtonen, virkamiesvaltuuskunta